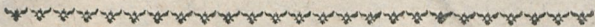

QX. 264/17.

Z d
2092

OBSERVATIO
DE
MATERIA XII. TABVLARVM
AD LOCVM POMPONII

EX ENCHIRIDIO L. 2. §. 4. D. DE ORIG. IVR.

Q V A M

V I R O

MAGNIFICO IVRISCONSULTISSIMO
EXCELLENTISSIMO AMPLISSIMO

MARTINO GOTTLIEB
P A V L I

I. V. D. DIGESTI VETERIS PROFESSORI CVRIAE
PROVINCIALIS CONSISTORIE ECCLESIASTICI
SCABINATVS ET FACVLTATIS IVRIDICAE
ASSESSORI

NVPTIAS CELEBRANTI

A D. VI. CALEND. DECEMBER.

D. D. D.

GOTTLIEB WERNSDORFIVS

IVR. VTR. CANDIDATVS ADVOC. IMMATR. ET S. C. M.
NOTAR. PVBL.

VITEMBERGAE LITERIS C. C. DÜRRII ACAD. A TYBIS.

QX. 264.

(Cat. N. 465.)

VIR MAGNIFICE
AC CONSULTISSIME
FAVOR SVMMOPERE COLENDE.

Singularis amicitia, quam inde ab eo tempore, quo ex celeberrima Lipsiensi Academia in patriae meae carissimae Athenaeum vocatus es, et Gedani praesens, et postea in inclutam hanc litterarum sedem translatus, absens, cum patre meo coluisti, et insignis favor, quo me filium collegae, TIBI quondam iunctissimi, complexus es, cuius et in Gedanensium nobilissima ciuitate, in qua iam TVA institutione mihi frui licuit,

*cuic, et in hac celeberrima litteraria vni-
uersitate per sex illos annos, quos hic ex-
egi, edidisti multa et egregia documen-
ta, ita me totum TVVM reddidere, vt
non possim non de rebus feliciter TIBI
euenientibus laetari. Necessarium non
est, vt longo verborum ordine TIBI,
VIR MAGNIFICE AC CONSVL-
TISSIME, meam exponam pietatem,
quam et nouere omnes, et de qua TE
etiam non dubitare, probe scio. saepius
enim euenit, vt ii, qui omni data occasio-
ne propensam suam voluntatem testantur
et loquuntur, nihil tamen minus velint,
quam vt his suis verbis fides adhibeatur,
in quorum numerum ego tamen referri
nollem, qui simulandi fingendique stu-
dium, quam maxime fugio, et vt sentio,
loquor. Est etiam quoddam, quod fa-
teri non pudet, in me vitium, vt ab vr-
banitatibus, iusto forsitan nimis abhor-
ream,*

ream, unde nec de laudibus TVIS quidquam hic addere, nec longiori verborum firmate TIBI matrimonium ineunti, gratulari possum. Breui igitur vouendi formula TIBI VIR MAGNIFICE AC CONSVLTISSIME, nuptias, quas cum NOBILISSIMA HONESTISSIMAQVE VIRGINE, ELEONORA AMELIA, venerandi senis, quem Deus diutius et Academiae et coetui sacro seruet, Viri summe venerabilis HOFMANNI filia, celebras, faustas felicesque esse iubeo. Adsit, precor, propitium numen huic matrimonio, TEque, ornatissimamque TVAM mox HOFMANNIAM ad seros usque annos incolumes sospitesque seruet, ut nulla vnquam aduersa fortuna serenares turbante, iucundo ac perpetuo otio frui possitis. Haec votorum summa est, quae pro TVA, VIR MAGNIFICE
AC

AC CONSULTISSIME, salute, etiam in ipsis his Nuptiarum solemnibus pie nuncupo. Ut autem publicum huius meae in TE pietatis quoddam monumentum extet, offero TIBI hanc obseruationem de materia XII. Tabularum, TVO AMPLISSIMO NOMINI inscriptam, quae si TIBI aliisque sine felle iudicantibus probabitur, id me ad maius adhuc rerum antiquarum, criticarumque studium, a quo per totum vitae meae tempus non alienus fui, incitabit. Quod superest TVO fauori, quem ut perpetuum mihi serues decenter rogo, me totum trado ac committo. Vale.

OBSER.

OBSERVATIO
DE
MATERIA XII. TABVLARVM

Quam multis vitiis illud fragmentum, quod ex POMPONII Enchiridio in Iuris nostri libros translatum est, scateat, nemo fere ignorat, qui paullo accuratius has reliquias considerauerit. Vix enim paucae sunt lineae, quin vel operosa interpretatione vel emendatione egeant, ita ut Illustri RITTERVS in *Not. ad HEINNECC. Hist. I, 17.* Compileribus Digestorum iniuriam facere non videatur, qui *hominem indoctum rudemque et qui ne primis quidem labris litteras degustauerit, POMPONII librum de Origine iuris saeculo Iustiniano, barbaro iam excerpisse, atque foeda ignorantia elegans enchiridion commaculasse* scribit. Non est haec vox indigna Iurisconsulto, cui quidem VLPIANVS, PAVLVS et reliqui cum POMPONIO iuris interpretes, et ipse etiam TRIBONIANVS amici sunt, sed magis amica veritas: nullus enim vnquam aequus Themidos amator, ea loca, quae aperte

a cor-

corrupta sunt, aut quae παρορμήματα et ἀνισορροπίαν spirant, defendet, id enim esset omnem criticae artis vsum ex Iurisprudencia proscribere, cuius tamen opera, dummodo critices studium iustis circumscribatur limitibus, ars nostra, vt ait HEINECCIUS in Praef. ad Obseru. BYNCKERSHOECKII non magis carere potest, quam pharo, qui in tenebris nauigant. Praeterea qui Epitomatores libri taxat, nondum honorem auctoris minuit, quamuis POMPONIVM ipsum interdum lapsum esse negari non possit, et fateatur ipse accerrimus fragmenti Pomponiani defensor V. A. CORNEL. A BYNCKERSHOECK, praef. ad Praeterm. ad L. 2. D. de O. I. qui, quamuis grauitur in eos, qui nihil fere, quam Pomponii παρορμήματα, ἀνισορροπίας et ἀναρμογίας crepant, inuehatur haec tamen addit: *Ego constitui causam Pomponii agere, quam potero maxime, quum non potero, si forte id incidat, vt incidit rarissime, sic habe — facile potuisse hominem labi, qui vt hic POMPONIVS, in recensendis rebus memoriae veteris, origine repetita*
 ab

ab ipsis Reip. Romanae incunabulis, tam multa dixit breui compendio. POMPONIVM alicubi fuisse lapsum non tam mirer, quam mirarer nullibi fuisse lapsum. Epitomatores autem Enchiridii valde hallucinatum esse, illustri exemplo ex loco, in quo de iure Papiriano loquitur POMPONIVS desumpto, comprobavit RITTERVS l. c.

Nihilo secius sunt nonnulli viri caeteroquin doctissimi, qui tantam huic fragmento tribuunt auctoritatem, ut ne leuem quidem emendationem admittant, et corrupta loca audaci interpretatione contra omnem aliorum historicorum fidem tueantur, licet ipsa eorum interpretatio ab omni veri specie abhorreat. Ego certe miratus sum celeberrimum Lipsiensium Antecessorem, AVG. FR. SCHOTTVM ab horum partibus stare, qui in *Vindiciis POMPONII de Materia XII. Tabularum*, quae dissertatio in *Opusculis eius* p. 257. extat, vulgatam lectionem in L. 2. §. 4. *D. de Orig. Iur.* contra doctissimam RODAEI in *Miscell. IV. 12.* SCALIGERI, in *Animadu. ad GVILANDINI Papyrum* et GODOFRE-

DOFREDORVM CUM DIONYSII *in Not. ad L. 2. §. 4. D. de Orig. Iur.* tum IACOBI *in Hist. LL. XII. Tabb. c. 6.* emendationem defendit, et eboreas fuisse tabulas, in quibus Decemviri leges suas proposuerint, solo POMPONII testimonio confusus, euincere conatur. Sed an omnibus suam sententiam persuaferit, valde dubito, ego quidem quouis pignore contendere ausim POMPONII locum corruptum esse, nec unquam leges Decemvirorum in eburneis tabulis propositas fuisse.

POMPONII verba, ut vulgo eduntur ex Enchiridio in *L. 2. §. 4. D. de Orig. Iur.* haec sunt: PLACUIT PVBLICA AVCTORITATE DECEM CONSTITVI VIROS, PER QVOS PETERENTVR LEGES A GRAECIS CIVITATIBVS ET CIVITAS FVNDARETVR LEGIBVS, QVAS IN TABVLAS EBORAS PERSCRIPTAS PRO ROSTRIS COMPOSVERVNT, VT POSSINT LEGES APERTIVS PERCIPI.

Multis quidem Consultissimus SCHOTTVS probare studet, tabulas non fuisse robore-

boreas; quo facilius Pomponii locum a librariorum erroribus liberare possit, cum leui alias mutatione ex eboreis roboreae fieri, eboreae autem haud facile in aeneas, quas apud Pomponium eboreis substituunt **TURNEBVS** *Aduersf. XXX. 35.* atque **RVPERTVS**, *ad Enchirid.* **POMPONII**, mutari queant, ideoque argumentorum fidem, quibus contra sentientes vtuntur, quauius ratione infirmare allaborat. **DIONYSII** igitur **HALICARN.** locum, qui *Antiquit. Rom. Lib. III. p. 178. ed Sylburg.* roboreis tabulis leges a Romanis incisas fuisse probat, ad tempora Anci Marci regis, non ad Decemuirorum aetatem, pertinere docet, et ab **EV. OTTONE** in *praef. ad T. III. Thesauri Iuris*, prolata argumenta, ex voce tabularum et ex Solonis legislatione, cuius leges Athenis axibus ligneis incisas fuisse constat, ducta, parum firma esse contendit. Quae omnia, quamuis vera sint, et ab Clarissimo Vindiciarum auctore accurate eruditeque comprobata, non efficiunt tamen, duodecim Tabulas nunquam roboreas fuisse, quod tamen se

a 3 demon-

demonstraturum esse in C. 2. *suae Dissertationis* promiserat.

Restat enim, quantum video aliud argumentum, cui obviam non iuit doctissimus laudatae Dissertationis auctor, petitem ex more Romanorum, qui leges ac Edicta in tabulis quernis vel roboreis proponere consueverant. Album enim, in quo Edicta proponebantur, nihil aliud fuisse, quam tabulam ligneam natiui coloris, in qua atris litteris Edictum scriberetur, docuit ex collatione LIVII cum DIONYSIO HALICARNASSENSI Illustris RITTERVS in *Praef. T. IV. Cod. Theod.* quae enim LIVIUS I. 32. de Anco Martio scribit, *eum omnia ex commentariis regis (Numae) pontificem maximum in album relata proponere in publico iussisse*; ea DIONYS. HALICARN. *Antiqu. III. p. 178.* ita exprimit: μετα τῆτο συγκαλεσας τῆς ἱεροφάντας, καὶ τας περὶ τῶν ἱερῶν συγγράφας, αἰς Πομπηλιος συνεσησάτο παρ' αὐτῶν λαβων, ἀνεγράψεν εἰς δελτας, καὶ προῦθηκεν ἐν ἀγορᾷ, πασι τοῖς βελομενοῖς σκοπεῖν, *i. e. Conuocatis pontificibus, et acceptis ab illis sacris constitutionibus*

nibus, quas Pompilius ediderat, eas in tabulas perscripsit, et in foro, ut ab omnibus legi possent, proposuit. Has tabulas autem, in quibus de sacris Numæ constitutiones propositae erant ab Anco, quernas vel roboreas tabulas fuisse, docet DIONYS. HALICARN. l. c. qui pergit: χαλκεια γαρ σηλαι ε̄πο̄ τοτε η̄σαν, ᾱλλ' εν̄ δεῡναις ε̄χαραντο̄ντο̄ σ̄ανισιν̄ οῑ νομοῑ καῑ αῑ περῑ των̄ ιερων̄ διαγραφαῑ i. e. *Nondum aereae columnae in usu erant, sed roboreis tabulis et leges et sacrorum ritus incidebantur.* Nulla vero ratio reddi potest, cur Decemviri ab hoc more antiquo recesserint, quem et post eorum legislationem magistratus servauerunt, qui in tabulis ligneis Edicta proposuerunt. Nam quae SVIDAS v. λευκωμᾱ de dealbato pariete et THEOPHILVS §. 12. I. de *Action.* de albis litteris, quae in Albo Praetoris apparuissent, tradunt, iam dudum explosa sunt a viris eruditis. Leges etiam posteriori aevo ligno incisas esse probat HORAT. *de Art. poet.* v. 399. iam laudatus ab EV. OTTONE *Praef. T. III. Thes.* Cui denique ex antiquitate igno-

rum est, leges, quae per legem Caeciliam Didiam, antequam ferrentur ad populum, per trinundinum promulgarentur, in tabulis ligneis populo spectandas contemplandasque propositas esse?

Certum igitur est, mea quidem sententia, Decemuiros leges suas more solito in tabulis ligneis quernis proposuisse, in aes enim XII. Tabularum leges demum post exactos Decemuiros, a Consulibus A. 305. L. Valerio et M. Horatio Barbato incisae sunt, teste LIVIO III. 58. Nec dubium oriri potest, quin his temporibus tantum duae posteriores tabulae in aes incisae fuerint: nam ab ipsis iam Decemuiris sub finem secundum, quo regnauere anni, propositae sunt duae, quas deesse adhuc commentari erant Decemuiri, ut imperium iis prorogaretur, quibus adiectis, corpus omnis Romani iuris velut absolutum videbatur, cuius rei testes sunt DIONYS. HALICARN. *Ant. X. p. 683.* Οί δε περι τον Αππιον τας λοιπες συγγραφεντες νομους εν δελτοις δυσι, και ταντας ταις προτερον εξενεχθεισαι προσεδηκαν
i. e. Appius cum Collegis reliquis leges

in duabus tabulis conscriptas, reliquis iam ante editis adiecerunt. et LIVIVS III. 57. his verbis: iam et processerat pars maior anni, et duae tabulae legum ad prioris anni decem tabulas erant adiectae, nec quidquam supererat, si hae quoque leges centuriatis comitiis perlatae essent. Quae scriptorum testimonia si accuratius consideraueris, corrui coniectura Consultissimi SCHOTTI, qui in Vindiciis Pomponii C. 5. Decemuiris ob eam causam materiam aeuum non laturam placuisse scribit, quia legum corpus nondum confectum fuisset. Ait autem: Scilicet cum decem tabulae proponerentur, nondum perfecto legum corpore, hae ipsae mutationi erant subiectae et non nisi ad tempus publice perscriptae. Hinc iis sufficiebat materia aeuum non latura, qualis ebur est. Nam duabus posterioribus tabulis adiectis, totum legum corpus iam perfectum erat, nec Decemuiri, qui iam tyrannidem affectabant, illas posteriores leges populi iudicio submittere, easque centuriatis comitiis perferre voluerunt.

At his, quae de roboreis legum tabulis ha-
ctenus differuimus, contrarius videtur DIO-
NYSIVS HALICARN. qui decemuiros sta-
tim leges suas in columnis aereis propo-
suisset scribit. ait enim *Antiqu. X. p. 681.*
ἐπικυρωσαντος δε και τε δημη τες νομους, σηλαις
χαλκικαις ἐγχαραξαντες αυτες, ἐφεξης ἐθεσαν
ἐν ἀγορα τον ἐπιφανεσατον ἐλεξαμενοι τοπον, i.
e. *postquam populus leges approbasset (De-
cemuiros) eas aereis columnis incisas sta-
tim in loco fori maxime conspicuo pro-
posuere*; sed ille accuratus ceteroquin scri-
ptor hic sine dubio προληψιν historicam (a
qua si *Antiqu. VI. p. 415.* euolueris, eum
non alienum videbis, qui iam A. 261. Ae-
diles a senatu, purpura, sella curuli, et cae-
teris insignibus regiis, ornatos scribit, cum
LIVIVS VII. 1. et CICERO *ad Attic. VI.*
Ep. 1. Aediles curules multis annis post
Decemuiros institutos doceant) commisit,
cum quae postea demum eiectis Decemui-
ris aeneae fuerunt, ab initio aeneas fuisse
dixit. LIVIVS enim *Lib. III. c. 58.* cum
quo in hac re etiam consentit DIODORVS
SICVLVS *Bibl. Hist. Lib. XII c. 26.* locu-
ple-

pletissimus testis est, leges demum a Consulibus Valerio Horatioque, qui post Decemuiros imperii fasces susceperunt, aeri incisas, in publico propositas esse. Aediles autem Plebis, quos iussu Tribunorum eo ministerio functos plerique scribunt, inutilem nauassent operam, si leges iam in aeneis tabulis a Decemuiris propositas, de nouo in aes incidissent. Ex quo patet aliam fuisse tabularum materiam, tempore Decemuirorum, quam sequenti aetate, quod iam vidit IAC. GOTHOFREDVS in *Hist. LL. XII. Tabb. l. 6.* quem in hac re recte sentire affirmat Cl. SCHOTTVS in *Diss. cit. l. 4.* At cum tabulae, quamuis id velit POMPONIVS, eboreae esse non poterint, ut iam docebimus, restat eas roboreas seu quernas fuisse, ideoque cum SCALIGERO, BRODAEO aliisque apud POMPONIVM eborearum loco, roboreas reponendas esse.

Eboreas autem has Tabulas esse non potuisse, hoc modo conficitur. Primo eboris vsus in tanta veterum Romanorum paupertate, in qua grauiores etiam iniuriae viginti

ginti quinque assibus aestimabantur, ut docet GELLIVS *N. A. XX. I.* et cum plures annos post Decemuiros Romani, cum a Gallis capta vrbe pax emeretur, non plus quam mille pondo auri possent teste PLINIO *Hist. Nat. XXXIII. 5.* perexiguus fuit, cum ebur ex vltimis Indiae partibus adueheretur, ipsi autem Romani mercaturam non exercebant, et ad optimorum ducum exemplum frugales, suis bonis contenti essent, aliena nihil vel parum curarent. Afferere quidem non audeo, omnem eboris usum illius temporis Romanis plane ignotum fuisse, nec tamen cum celeberrimo SCHOTTO in *Diff. laud. l. 3.* ex scepro eburneo et sella eburnea, quibus reges Romanorum vsi sunt, et quae teste DIONYSIO HALICARN. *Antiqu. III. p. 165.* ab Etruscis s. Tyrrhenis, Tyrriorum, ut nomen docet, colonis, mercaturam exercentibus, dono accepit Tarquinius Priscus, colligere vellem, magnam apud eos eboris copiam fuisse. Nam etsi concederem sceptrum totum ex ebore fuisse, quod mihi tamen nondum constat, de sella tamen

men regia id iure meo negare mihi videor, cum ea tantum ebore ornata vel eburneis laminis inducta fuerit, ut reliquae fellae curules. Apud DIONYSIVM HALICARN. enim *Θρονος ἐλεφαντινος* est sella ebore ornata, quippe qui omnem fellam curulem *Θρονον ἐλεφαντινον* appellat, ut patet ex loco supra a me iam laudato, de Aedilibus curulibus, quos a senatu purpura, sella curuli, aliisque insignibus, quibus reges vsi, ornatos scribit. Verba graeca in *Antiquit. Lib. VI. p. 415.* haec sunt *κοσμηθεντες ὑπο της βαβλης πορφυρα και Θρονω ἐλεφαντινω, και τοις ἄλλοις ἐπισημοις, ἃς εἶχον οἱ βασιλεις.* Deinde etsi concedatur his antiquissimis temporibus eboris vsum iam vulgarem fuisse, verosimile tamen non est, tantam fuisse Romae eboris copiam, ut sine maximis sumptibus duodecim Tabulae haud parvae magnitudinis ex hac pretiosissima materia confici possent. Nam et post illa tempora, quibus iam Asiaticae diuitiae luxuriae Romanae originem dederant, et Romanorum mores corruperant, cum iam totus fere, quo usque patebat, terrarum orbis, Germanis, Par-

Parthis, Scythisque exceptis imperio Romano pareret, ebur in magno erat pretio. Ita enim PLINIVS, qui decimo iam post Romam conditam saeculo, sub Vespasianorum imperio vixit, in *Hist. Natur. Lib. VIII. C. 4.* scribit: *Rara amplitudinentium, praeterquam ex India reperiuntur* et *Lib. VIII. C. 10. Dentibus ingens pretium et Deorum simulacris laudatissima* (vel vt Harduinus edidit *laudatissima*) *materia*. Quamuis enim apud VLPIANVM in *L. 52. pr. D. de Legat. et Fidei comm. III.* ad quem, vt vulgatam in *L. 2. §. 4. D. de Orig. Iur.* lectionem defendere possit, inprimis prouocat consultissimus SCHOTTVS *d. Diff. C. 3*, eboarei codices occurrant, inde tamen nullum argumentum duci potest, duodecim Tabulas etiam fuisse eburneas. Apud VLPIANVM enim codicilli tantum eburnei, quibus nos etiam interdum vti solemus, intelliguntur, qui ratione magnitudinis valde differunt a tabulis, in quibus totum legum corpus perscriptum est. Denique in toto, quousque patet, terrarum orbe, nullum
tantae

tantae magnitudinis inuenitur ebur, in quo vnus tabulae leges perscribi possent. non enim minutissimis litteris leges proponebantur, vti fecit Caligula ideo ab scriptoribus reprehensus v. SVETON. *Calig. C. 41.* sed maiori scriptura et litteris vncialibus, vt ex plano recte legi possent. Inde necesse fuisset, vt Decemviri ebur sectum conglutinent, vel eburnea crusta ligneam tabulam inducerent, quod cum non fieri, nisi summa cum difficultate possit, vero simile non est, Decemuiros legibus ferendis creatos tantas subiisse difficultates, vt a consueto more recederent, et leges in pretiosissima, nec diu duratura, ob conglutinationem, materia proponerent. Mulrum praeterea in hac controuersia contra POMPONII fidem, probat omnium, qui de celeberrima hac Decemuirum legislatione quidquam tradidere, scriptorum silentium, quorum nemo in ebore leges a Romanis vnquam perscriptas esse dicit. THEOPHILI enim SCHOLIASTES a Cl. SCHOTTO in *C. 6. l. Diff.* excitatus, testimonio suo, cui etiam parum fudit ipse consuliissimus Vindicia-

diciarum auctor, in hac re fidem POM-
 PONII firmare non potest, quippe qui
 ea, quae *ad Paraphr. Theoph. Tit.
 de Tutel. Agnat. legit.* affert, sine vlllo
 dubio ex Pomponiani Enchiridii fragmen-
 to, vt illud in iuris nostri libris extat, hau-
 sit. At si vnquam leges XII. Tabularum
 in eburneis tabulis propositae fuissent, hu-
 ius rei nouae atque insolitae sine dubio
 mentionem fecissent LIVIUS et PLINIUS.
 Quorum hic in *Histor. Nat. Lib. XVI. 84.*
 de arte ebur secandi haec habet: — *pri-*
ma origo luxuriae arborem alia integri,
et viliores ligno pretiosiores cortice feri:
vt vna arbor saepius veniret, excogita-
tae sunt et ligni bracteae. nec satis, coe-
pere tingi animalium cornua, dentes se-
cari, lignumque ebore distingui, mox
operiri, et in Lib. VIII. C. 1. seqq. plura
 de Elephanto, atque de dentibus eius, ex
 quibus ebur conficitur, differit, nusquam
 vero eboris vsum in scribendis vel propo-
 nendis legibus asserit, cum idem tamen
Lib. XXXIV. 21. Vsum aeris ad per-
petuitatem monumentorum iam pridem
trans-

translatum dicat tabulis aereis, in quibus publicae constitutiones inciduntur. Persuasum igitur mihi est, non fuisse eburneas vnquam duodecim legum tabulas, nec eboreas apud Pomponium fuisse, quem vtilissimi Enchiridii auctorem hac in re a crimine *εὐνοήσιος* liberandum esse censeo, transfero potius culpam in Epitomatore, qui ex roboreis eboreas fecit tabulas, quod eo facilius fieri potuit, quod, quo Digesta iurisque Corpus iussu Imperatoris Iustini compilata sunt, saeculo, *δευιναι* tabulae plerumque quernae dicerentur, non roboreae. Ignoravit igitur forsitan bonus ille Compiler, quisquis ille fuerit, quae essent roboreae tabulae, et leui mutatione eboreas nobis reliquit. Aut, quod mihi magis adhuc probatur, librarius in describendo Pomponio aberravit, praesertim cum vna syllaba facillime cum altera permutari possit. Nam vt recte scribit HEINECCIUS in *Praef. ad Obseru.* BYNKERSHOECK. *Inciderunt iuris nostri libri in manus scribarum indoctissimorum, quibus, quod scriberent, non magis notum fuit,*

b

quam

Zd 2092 JK X 3376820

quam doctis auiculis, quod canunt. Certe nulla ratio reddi potest, cur librarii in describendo Pomponio meliori fortuna, maiorique diligentia vfi essent, quam in ceteris libris, quos innumeris saepius scribarum mendis deformatos esse, sciunt omnes. In eiusmodi autem locis aperte deprauatis, litteris, vt scriptae sunt, inhaerere, superstitio est, praesertim si modesta crisi emendari possunt. Modestam autem crisin eam esse pronuntiat ille, qui pari solertia et Critici et Iureconsulii partes adimpleuit V. A. CORN. A BYNKERSHOECK in *praef. Obseru. si vtraque lectione collata, probabile et procliue vitium doceat Criticus, — si dicat una littera peccatum vel duabus.* Ex his, igitur quae a me disputata sunt, facile patet, eos nullam reprehensionem, sed laudem potius mereri, qui eborearum tabularum loco apud Pomponium roboreas reposuere. Nam et necessaria est Crisis, ne Pomponius a reliquis scriptoribus dissideat, et modesta, quia tantum vna syllaba mutatur.

et x 33

m. f.

Inches
Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
B.I.G.

Farbkarte #13

QX. 264/17

Z d
2092

OBSERVATIO
DE
MATERIA XII. TABVLARVM
AD LOCVM POMPONII
EX ENCHIRIDIO L. 2. §. 4. D. DE ORIG. IVR.
Q V A M
V I R O
MAGNIFICO IVRISCONSULTISSIMO
EXCELLENTISSIMO AMPLISSIMO
MARTINO GOTTLIEB
P A V L I

I. V. D. DIGESTI VETERIS PROFESSORI CVRIAE
PROVINCIALIS CONSISTORII ECCLESIASTICI
SCABINATVS ET FACVLTATIS IVRIDICAE
ASSESSORI

NVPTIAS CELEBRANTI

A D. VI. CALEND. DECEMBR.
D. D. D.

GOTTLIEB WERNSDORFIVS
IVR. VTR. CANDIDATVS ADVOC. IMMATR. ET S. C. M.
NOTAR. PVBL.

VITEMBERGAE LITERIS C. C. DERRII ACAD. A TYRIS.

QX. 264.

(Cat. N. 465)